

Keskkonnaministri määruse
„Keskkonnaministri 19. detsembri 2017. a määruse nr 62
„Sinise kopsurohu püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”
muutmine”
eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vastavalt looduskaitseseaduse (edaspidi *LKS*) § 10 lõikele 2 kehtestab keskkonnaminister kaitsealuste liikide püsielupaikade piirid ja kaitsekorra. Eelnõukohase määrusega moodustatakse sinise kopsurohu (*Pulmonaria angustifolia*) ja selle elupaiga kaitseks püsielupaik Tartu maakonnas Kambja vallas Pulli külas. Moodustatava püsielupaiga ala ei ole varem kaitse all olnud. Omavalitsuste haldusreformi tõttu ajakohastatakse eelnõukohase määrusega olemasoleva Külaaseme sinise kopsurohu püsielupaiga asukoht.

Pulli püsielupaiga moodustamise ettepaneku tegi Keskkonnaministeeriumile 16. oktoobri 2017. a kirjaga nr 7-4/17/6444 Keskkonnaamet (edaspidi ka *KeA*), võttes aluseks 2017. aasta inventuuri andmed ning liikide kaitse planeerimise ja võõrliikide ohjamise komisjoni 16. juuni 2017. a ettepaneku. 11. juuni 2018. a käskkirjaga nr 1-2/18/467 algatas keskkonnaminister Pulli sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse alla võtmise menetluse. Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud KeA looduskaitse osakonna liigikaitse büroo liigikaitse peaspetsialist Kadi-Liis Kesler (tel 680 7454, e-post kadi-liis.kesler@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud looduskaitse osakonna liigikaitse büroo juhataja Marju Erit (tel 5649 6373, e-post marju.erit@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud KeA üldosakonna jurist Kristiin Jääger (tel 680 7424, e-post kristiin.jaager@keskkonnaamet.ee), keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee) ja kaardi on kontrollinud Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna peaspetsialist Nele Jõessar (tel 673 6636, e-post nele.joessar@envir.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Püsielupaiga kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20. mai 2004. a määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 1 lõike 2 punktile 17 on sinine kopsurohi (*Pulmonaria angustifolia*) I kaitsekategooriasse kuuluv liik. Sinise kopsurohu Pulli leiukoha püsielupaigana kaitse alla võtmise eesmärk on selle äärmiselt ohustatud liigi ja tema kasvukoha soodsa seisundi tagamine väljaspool kaitstavaid alasid asuva elupaiga kaitse kaudu *LKS* § 3 lõike 2 mõistes. Selle sätte järgi loetakse liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

Vastavalt *LKS* §-le 7 on loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse alla võtmise eeldus on selle liigi ohustatus ja haruldus.

Sinine kopsurohi on väga haruldane soontaim, mis on Eesti punase nimestiku järgi (eeldatav (juhtrühma poolt kinnitamata) ohustatuse hinnang 2017. aastal) arvatud väljasuremisohus (*endangered*) olevate liikide kategooriasse, kuna suur osa Eesti populatsioone on väga väikesed. Ohuteguritena on Eesti looduse infosüsteemis EELIS (edaspidi *EELIS*) märgitud elupaikade väikestest populatsioonidest tingitud inbriiding, võsastumine, rohustumine, liigne ja liiga vähene metsaraie ning arendustegevus. Sinise kopsurohu põhilevila jääb Kesk- ja Lõuna-Euroopasse, areaali põhjapiir kulgeb läbi Rootsi ja Eesti ida poole Uuraliteni. Eestis kasvab sinine kopsurohi ainult Lõuna-Tartumaal väga piiratud alal. Liigi areaali keskosa jääb kserofiilsele stepialale, kus taime kasvuks on võrreldes Eesti leiukohtadega optimaalsemad kasvutingimused. Juba enne lehtimist õitsev sinine kopsurohi on soojalembene ning eelistab Eestis kasvada kuivadel valgusküllastel lõunakaarde avatud nõlvadel ja külmade tuulte eest kaitstud metsaservades. Sinine kopsurohi vajab mõõdukat inimtegevust, et säilitada kasvukohtades liigile sobilikud valgus-, niiskus- ja temperatuuritingimused. Enim ohustab sinise kopsurohu kasvukohti valgustingimuste muutumine metsa servaalade võsastumise ning metsa järelkasvu ja alusmetsa põõsarinde tihenemise tõttu, aga ka liigse kulukihi tekkimine, tallamine, ehitustegevus ning valel ajal niitmine. Soodsate tingimuste säilimiseks sinise kopsurohu kasvukohas on vajalik tagada kasvukohta ümbritseva metsa säilimine, millel on oluline osa kasvukoha mikrokliima kujundamisel. Seega peab püsielupaika arvatav ala hõlmama suurema piirkonna kui vaid liigi leiukoht (Sinise kopsurohu kaitse tegevuskava¹, edaspidi ka *tegevuskava*).

Kirjeldatud põhjustel on täidetud **LKS § 7 kohased loodusobjekti ehk sinise kopsurohu kui ohustatud ja haruldase liigi kasvukoha kaitse alla võtmise eeldused.**

2.2. Püsielupaiga kaitse alla võtmise otstarbekus

LKS § 48 lõike 1 kohaselt tuleb I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate kasvukohtade kaitse tagada kaitsealade või hoiulade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Moodustatav Pulli püsielupaik on I kaitsekategooria liigi sinise kopsurohu kasvukoht.

Veel 1930. aastatel oli Eestis teada kümnekond sinise kopsurohu elupaika². Vaatamata mitmele viimasel kümnendil toimunud ja tegevuskavas nimetatud sinise kopsurohu inventuurile (2012. aasta ülepinnaline, 2015. aasta potentsiaalsete leiukohtade ja 2017. aasta ülepinnaline kordusinventuur) on lisandunud vaid üks täiesti uus, seesama Pulli sinise kopsurohu elupaik. See toimus 2015. aastal sinise kopsurohu levikut täpsustava inventuuri käigus. EELIS-e andmetel on 2019. aasta 7. jaanuari seisuga keskkonnaregistrisse (edaspidi *KKR*) kantud kaheksa sinise kopsurohu leiukoha kirjet kogupindalaga 2,36 ha, mis jagunevad kuue elupaiga vahel. Kolm sinise kopsurohu elupaika asuvad Keeri-Karijärve looduskaitsealal ning nendesse jääb viis leiukoha kirjet. Kahte elupaika on moodustatud püsielupaigad (Külaaseme ja Kavandu sinise kopsurohu püsielupaik), mõlemad ühe leiukoha kirjega.

Moodustatavas Pulli sinise kopsurohu püsielupaigas ... asuv sinise kopsurohu leiukoht on arvukaim Eestis. Leiukoht hõlmab ... metsatee servad ning sihti ümbritsevad jänesekapsa

¹ Sinise kopsurohu (*Pulmonaria angustifolia*) kaitse tegevuskava. Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 25.08.2017. a käskkirjaga nr 1-1/17/300 ja kättesaadav Keskkonnaametist.

https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/liigikaitse/sinise_kopsurohu_ktk.pdf

² Kalamees, R. 2008. Eesti Loodus. 2008/1.

kasvukohatüüpi kuuluvad metsaservad. Taimed kasvavad põhiliselt piki liinisihi põhjaserva ja metsateed, kuid on laiendanud leviala ka lõuna poole liinisihti. Selle leiukoha esmavaatlus oli 21. aprillil 2015. a, kui loendati 28 taime. 2017. a inventuuri käigus loendati KKR-i andmetel kokku vähemalt 330 isendit (puhmast) 1327 võsuga, millest 1277 olid generatiivsed ja 50 vegetatiivsed. Aasta hiljem vaadeldi vähemalt 206 puhmast 689 võsuga, neist generatiivseid oli 528 ja vegetatiivseid 161. Suurt arvukust seostatakse soodsalt mõjunud liinisihi hooldusega, kuid aasta hiljem (2018) on täheldatud sihi võsastuma hakkamist. Vaatamata vähenenud arvukusele on siiski tegemist kõige isenditerikkama sinise kopsurohu populatsiooniga Eestis. Arvukuselt järgmises, Kavandu püsielupaigas on loendatud ligi viis korda vähem puhmaid. Liigi arvukuse aastati suurt varieeruvust on täheldatud teisteski Eesti leiukohtades. See võib olla tingitud nii võsastumise tõttu muutunud valgustingimustest, ebasoodsatest kliimaoludest kui ka muudest põhjustest.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitstava loodusobjekti tüübiks on valitud püsielupaik, sest kaitse alla võetava ala peamine väärtus on sinise kopsurohu elupaik, kus tuleb kaitse-eeskirjaga sätestada piirangud sellises ulatuses ja kaitsekorruga, mis tagab sinise kopsurohu ja tema elupaiga soodsa seisundi. Püsielupaiga tüübi valiku korral on võimalik kohaldada optimaalse suurusega alal just sinise kopsurohu kaitseks vajalikke ja kohaseid piiranguid (nt ebasobiva raie ja liigse tallamise vältimiseks), mida näiteks hoiuala regulatsioon ei võimalda. Kaitstava loodusobjekti tüübiks ei ole valitud kaitseala, sest kaitseala moodustatakse erinevate väärtustega looduskompleksi kaitseks. Samuti puuduvad kavandatava püsielupaiga lähiümbruses teised kaitstavad alad, millega võiks sinise kopsurohu elupaiga liitmist kaaluda.

2.4. Püsielupaiga piir

2.4.1. Püsielupaiga piiritlemise üldpõhimõtted

Moodustatav sinise kopsurohu Pulli püsielupaik on piiritletud vastavalt sinise kopsurohu tegevuskavas esitatud põhimõtetele, võttes arvesse, et püsielupaik hõlmaks tervenisti sinise kopsurohu KKR-i kantud leiukoha ja sellele vajaliku puhvri. Puhvri määramisel on arvestatud, et püsielupaika jäävat sinise kopsurohu leiukohta ei hakkaks mõjutama väljaspool püsielupaika tehtavad tegevused (nt lageraie), mis võivad liigi kasvutingimusi halvendada, samuti, et see pakuks looduslikku kaitset külma ja tuule eest ning tagatud oleks liigi leiukohta ümbritseva metsa tormikindlus. Kuna püsielupaiga piiri määramiseks ei ole võimalik kasutada looduses selgelt tuvastatavaid ja ajas vähe muutuvaid maastikuobjekte (metsateid, reljeefivorme), on piiritlemisel kasutatud geograafilisi koordinaate. Püsielupaiga piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

2.4.2. Püsielupaiga piiri kirjeldus

Moodustatav Pulli püsielupaik pindalaga 1,06 ha asub Tartu maakonnas Kambja vallas Pulli külas..... Liigi leiukoht hõlmab kavandatavast püsielupaigast 0,35 ha. Sinisele kopsurohule sobilike tingimuste säilitamiseks ja parandamiseks tuleb regulaarselt hooldada liinitrassi ja vältida liigset tallamist. Püsielupaik jääb tervenisti eraomandis olevale maatulundusmaa sihtotstarbega ... katastriüksusele ...

Pulli püsielupaiga piir on kaardile märgitud mõtteliste sirgetena kuue metsas paikneva punkti vahele

2.5. Kaitsekord

Eelnõu kohaselt ei plaanita määruses nr 62 kehtestatud kaitsekorda muuta, seega rakendub Pulli sinise kopsurohu püsielupaigas keskkonnaministri 19. detsembri 2017. a määrusega nr 62 „Sinise kopsurohu püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” (edaspidi ka *määrus nr 62*) kehtestatud kaitsekord. Määruse nr 62 § 5 lõike 1 kohaselt kuulub sinise kopsurohu püsielupaikade maa-ala vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndisse, kus sama paragrahvi lõike 2 alusel kehtib LKS-s sätestatud sihtkaitsevööndi kaitsekord selle määruse erisustega.

Eelnõu koostamisel hinnati piirangute proportsionaalsust. Eelnõukohased piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab sinise kopsurohu ja tema elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatavale efektile. Eelnõuga seatakse kitsendused Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *PS*) §-st 31 tulenevale ettevõtlusvabadusele ja §-st 32 tulenevale omandiõigusele. Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on *PS* §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb *PS* §-st 53. Tulenevalt *PS* §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitse seaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Piirangute seadmise eesmärk on sinise kopsurohu elupaikade kaitse, et tagada liigi soodne seisund. Abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: sinise kopsurohu elupaiku kahjustatavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa püsielupaikade eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Sinise kopsurohu püsielupaikade regulatsiooni eesmärgi täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Püsielupaikade alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega kaitstavad loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Sinise kopsurohu elupaikade säilimine on oluline eesmärk, mis kaalub üle omandiõigusele ja ettevõtlusele seatavad kitsendused.

Kuna sinise kopsurohu Pulli külas asuv kasvukoht paikneb suures osas olemasoleva rajatise, keskpingeliini trassil, on püsielupaiga valitseja nõusolekul määruse nr 62 § 5 lõike 4 punkti 2 alusel lubatud trassikoridoris tehtavad hooldustööd (võsa eemaldamine), mis aitavad ühtlasi säilitada liigile vajalikke valgustingimusi. Püsielupaigas asub ka põhikaardile kandmata metsatee lõpuosa, mille servades asuvad liigi leiukohad. Kuna sõitmine sellel teel võiks kahjustada liigi kasvukohta ja isendeid, pole sellel sõitmine lubatud, välja arvatud kaitse-eeskirjaga lubatud töödel ja muudel määruse nr 62 § 5 lõike 3 punktis 4 sätestatud juhtudel.

Lisaks täpsustatakse määruses nr 62 Külaaseme püsielupaiga paiknemist, kuna haldusreformi tõttu asub see praegu Elva vallas (varem Konguta vald).

3. Menetluse kirjeldus

KeA teavitas Kõrgemäe kinnistu omanikku posti teel 30. oktoobri 2018. a kirjaga nr 7-12/18/17645 ning Kambja vallavalitsust elektrooniliselt 16. novembri 2018. a kirjaga nr 7-12/18/18689 Pulli sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse alla võtmise menetluse algatamisest. Neis kirjades põhjendas KeA kavandatava püsielupaiga kaitse alla võtmist, selgitas püsielupaiga kaitse alla võtmise eesmärki, kaitsekorda, asukohta ja pindala (sh oli kirjadele lisatud püsielupaiga kaart) ning andis võimaluse kuni 30. novembrini 2018 esitada arvamusi, ettepanekuid ja vastuväiteid. Maaomanik esitas täpsustavaid küsimusi telefoni teel. Menetlusosaliste ärakuulamise käigus vastuväiteid ega põhjendatud ettepanekuid Pulli sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse alla võtmise kohta ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud EL õigusega.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale. Määruse rakendamine aitab säilitada I kaitsekategooriasse kuuluva sinise kopsurohu ja selle elupaiga soodsat seisundit, mille tulemusena säilib looduskeskkonna mitmekesisus. Looduskeskkonna mitmekesisus tagab omakorda hea ja mitmekesise elukeskkonna säilimise inimestele.

Sinise kopsurohu püsielupaiga kaitse alla võtmine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Määruse jõustumisega ei kaasne olulist mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ega riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste korraldusele, sest kaitse alla võetav püsielupaik on väikese pindalaga.

Planeeringud tuleb viia kooskõlla kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Kohalikul omavalitsusel ei laekunud kaasamise käigus vastuolusid kehtestatud või menetluses olevate planeeringutega, seega KeA-le teadaolevalt vastuolusid planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Maaeluministri 22. aprilli 2015. a määruse nr 39 „Natura 2000 erametsamaa toetus” alusel hüvitatakse erametsaomanikule väljaspool Natura 2000 alasid asuvate püsielupaikade sihtkaitsevööndites asuval erametsamaal looduskaitsete piirangute järgimist Natura 2000 erametsa toetusena. Riigi kulud seoses erametsamaa toetusega suurenevad eelnõukohase määruse jõustumisel ligikaudu 0,77 ha erametsamaa osas, mis arvatakse eelnõu kohaselt sinise kopsurohu püsielupaiga sihtkaitsevööndisse. Riigi kulutused suurenevad eramaa arvamisel

püsielupaiga sihtkaitsevööndisse 110 euro võrra hektari kohta aastas ehk ligikaudu 85 euro ulatuses.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1¹ kohaselt püsielupaiga sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja muutmise jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Vastavalt maamaksuseaduse § 5¹ lõigetele 3¹ ja 3² esitab kohaliku omavalitsuse üksus Maksu- ja Tolliametile maamaksu infosüsteemi kaudu maamaksu arvutamiseks vajalikud alusandmed maksustamisaasta 1. veebruariks ning on kohustatud kontrollima maamaksu infosüsteemis olevate andmete õigsust ja vajaduse korral andmed parandama või neid täiendama. Maamaksutulu vähenemise summa selgub maamaksu infosüsteemi kaudu esitatud alusandmete laekumisel. Määruse jõustumisel väheneb Kambja valla maamaksutulu ligikaudu 4 eurot aastas.

Vastavalt LKS §-s 20 sätestatud tingimustele ja Vabariigi Valitsuse 8. juuli 2004. a määrusega nr 242 kinnitatud korra „Kaitstavat loodusobjekti sisaldava kinnisasja riigi poolt omandamise ja ettepanekute menetlemise kord ning kriteeriumid, mille alusel loetakse ala kaitsekord kinnisasja sihtotstarbelist kasutamist oluliselt piiravaks, ning kinnisasja väärtuse määramise kord ja alused” kriteeriumitele võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Püsielupaikades asuvate eraomandis olevate katastriüksuste riigile omandamise maksumus sõltub maa asukohast. Vajalike vahendite lisataotlust menetletakse üldises korras riigieelarve koostamisprotsessis kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja arvestades eelarvelisi võimalusi.

Pulli püsielupaik jääb tervenisti eraomandis olevale maatulundusmaa sihtotstarbega..... Maa-ameti tehingute andmebaasi alusel toimus Kambja vallas 2018. aastal ligi 516 ha maatulundusmaaga 104 tehingut kogusummas 3 538 028 eurot, seega oli ühe hektari hind keskmiselt ligikaudu 6858 eurot. Seega oleks püsielupaika jääva eraomandis oleva maa riigile ostmise korral selle hind kokku 7269 eurot.

Püsielupaiga valitsemiseks ja kaitse korraldamiseks vajalikud kulutused on kavandatud Keskkonnaministeeriumi ja Keskkonnaameti eelarves.

Riigieelarve strateegia perioodi jooksul kulude maht oluliselt ei muutu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või

valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Maaeluministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.